

Ligjerata 1:

Hyrje në PHP

Lënda: Përmbajtja Dinamike e Web-Inxhinjeringut

Drejtimi: TIT

Semestri:6

Viti akademik:3

Prof.Ass.Dr.Zirije Hasani

OBJEKTIVI

- Pse programimi në anën e serverit?
- Eksplorimi dhe pregaditja e rethinës për programim me PHP
- Krijimi i variablave në PHP
- Njohja e tipit të variablave
- Emërimi i variablave
- Shtypja e vlerave të variablave
- Operacionet themelore me variablat
- Leximi i vlerave nga web forma

MANGËSIT E PROGRAMIMIT NË ANËN E KLIENTIT

- Aftësitë e web shfletuesve janë të limituar në punët që mund të bëjnë
- Nuk mundëson qasje në disk
- Nuk lejon lidhje me databazën
- Nuk mundëson identifikimin e përdoruesve
- Përdoruesi kontrollon dhe mund të bëjë disable programin në anën e klientit
- Shfletuesit e ndryshëm, ndryshe mund ta paraqesin kodin

ZGJIDHJA?

- Programimi në anën e serverit ofron zgjidhje:
  - Qasje në fajlla dhe baza të të dhënave
  - Kodi jo i dukshëm për shfrytëzuesit: rezultati përfundimtar pastër HTML
  - Rezultati kompatibil dhe mund të paraqitet në secilin shfletues

ÇKA ËSHTE PHP?

- PHP = PHP Hypertext Preprocessor
- PHP është gjuhë skriptuese në anën e serverit, në bashkpunim me HTML.
- PHP është Open Source
- PHP punon në të gjitha sistemet operative të mëdha

PSE MËSOJMË PHP?

- Fleksibil dhe i fuqishëm
- I lehtë për ta mësuar
- I lirë
- Punon me shumë databaza
- Disponueshmëria e burimit të kodit

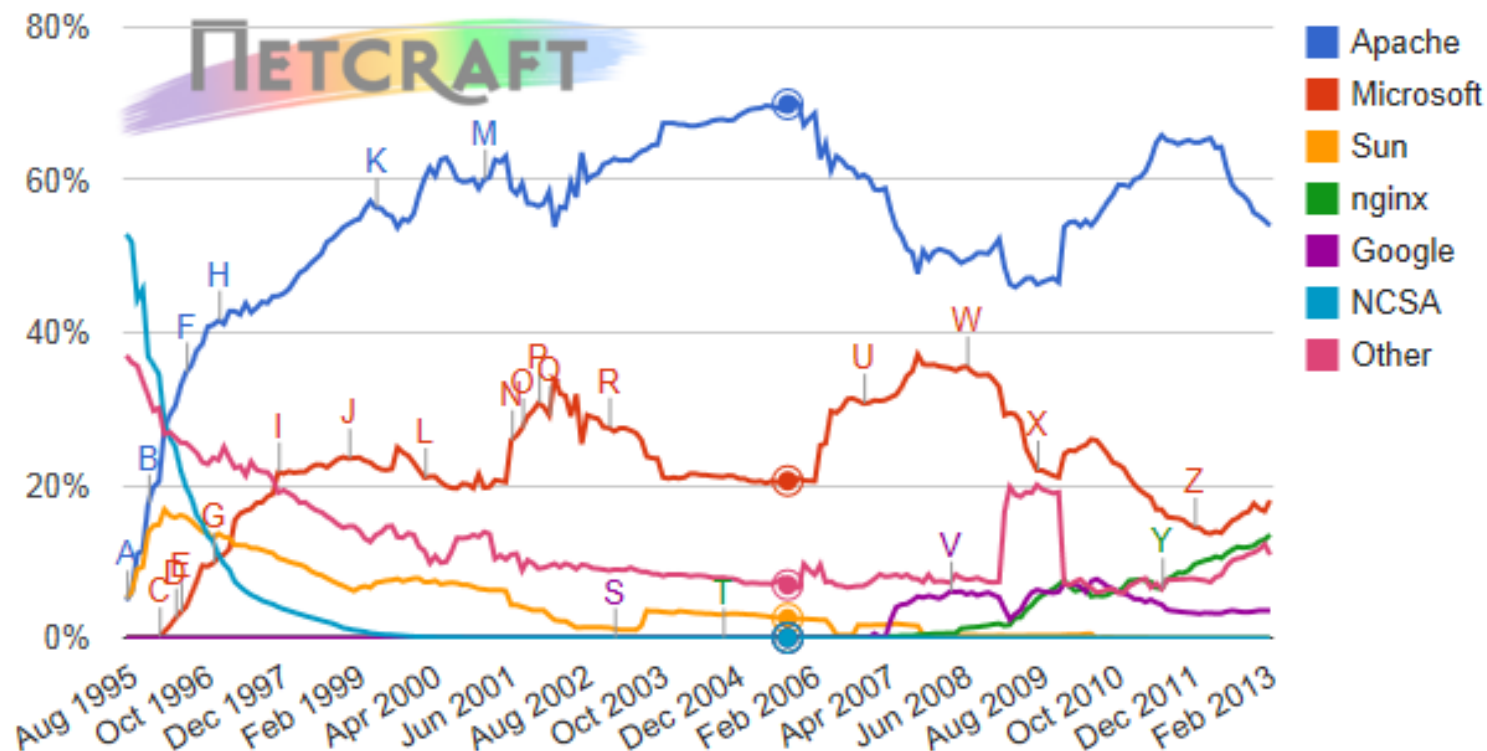
RETHINA E NEVOJSHME PËR TË PROGRAMUAR NË PHP

1. Web Server (Apache, IIS, etj):

- Apache shumë i lehtë për përdorim pasi të instalohet.
- 54% e serverave të përgjithshëm janë Apache (www.netcraft.com)

Web server developers: Market share of all sites

Developer	February 2013	Percent	March 2013	Percent	Change
Apache	344,915,105	54.68%	341,021,574	54.00%	-0.68
Microsoft	104,647,425	16.59%	113,712,293	18.01%	1.42
nginx	81,074,694	12.85%	85,467,555	13.53%	0.68
Google	22,717,984	3.60%	22,605,646	3.58%	-0.02

RETHINA E NEVOJSHME PËR TË PROGRAMUAR NË PHP [2]

2. PHP:

- Mund të shkarkohen versione të ndryshme nga www.php.net
- Seri e programeve dhe librari e fajllave
- Kodi nuk egzekutohet direkt, por nëpërmjet web shfletuesit deri tek web serveri
- Instalimi dhe konfigurimi i tijë me web serverin nuk paraqet punë të lehtë

RETHINA E NEVOJSHME PËR TË PROGRAMUAR NË PHP [3]

3. MySQL:

- Bazë e fuqishme relacionare për shënime
- Me kod të hapur
- Mund të shkarkohet nga www.mysql.com

4. Editor tekstual:

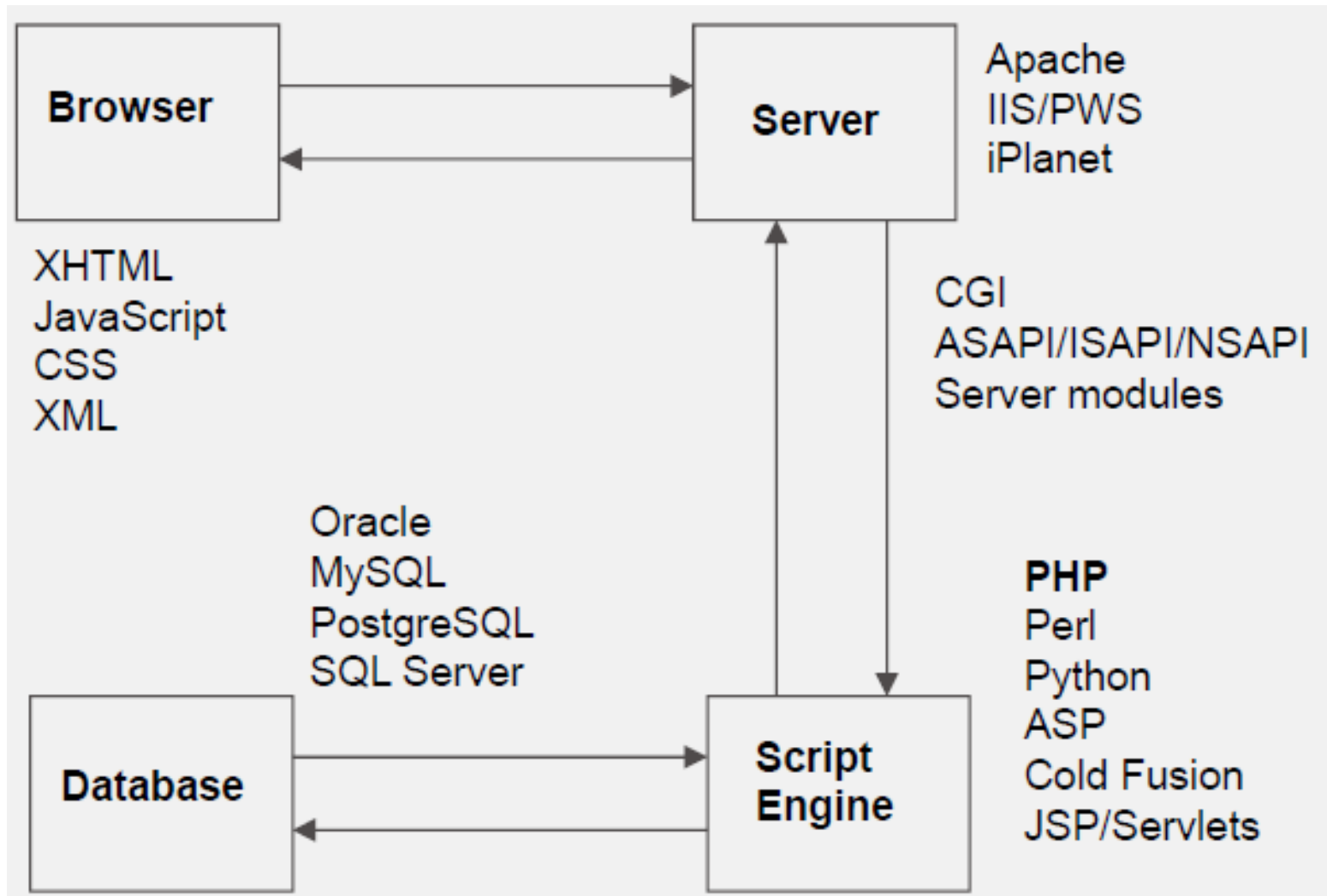
- Notepad
- PHPEdit në www.phpedit.com
- Dreamweaver
- IDE më të avansuar si ZendlIDE në www.zend.com

Zgjidhje më e mirë është përdorimi i platformave të cilat i mbajnë në vete të gjitha këto komponenta:

- WAMP (www.wampserver.com) ose
- XAMPP (www.apachefriends.org)

TEKNOLOGJITË

KU SHKRUHET PHP

- PHP shkruhet në (X)HTML dokument brënda tageve speciale
- Taget për shkruarjen e PHP:
  - Stili i shkurtër: **<? ?>**
  - Stili XML: **<?php ?>**
  - Skript stili: **<script language="php">**
  - ASP stili: **<% %>**

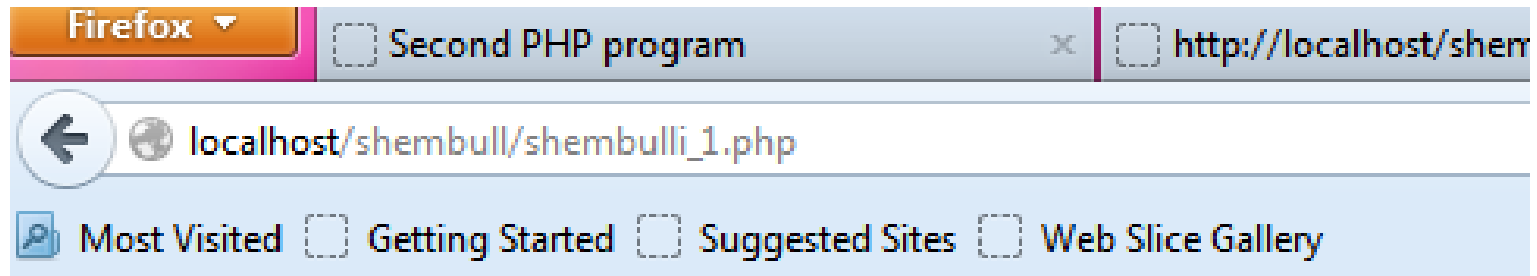

SHEMBULL (HELLOWORLD.PHP)

```
<html>
<head>
  <title>First PHP program</title>
</head>
<body>
  <?php
    // A first example
    echo "Hello world!";
  ?>
</body>
</html>
```


REZULTATI

Hello world!

DEFINIMI I VARIABLAVE

- Variablat mundësojnë rezervim të memorjes për të ruajtur informacion në memorje
- Çdo variabël ka emrin dhe vlerën
- Në të mund të rruhen vlera, e cila mund të lexohet dhe shtypet
- Në PHP, variablat fillojnë me shenjën e dollarit (\$)

EMËRIMI I VARIABLAVE

- Përdor emra përshkrues
- Gjatësija e emrit le të jetë pak më i gjatë që të jetë përshkrues, por mos teprohet
- Mos përdorni vendin e zbrazët
- Mos përdorni simbole dhe karaktere speciale
- Kujes mes shkronjave të mëdha dhe të vogla (case sensitive)

TIPI I VARIABLAVE

- PHP ka mbështetje për tipet standarde të të dhënave:
  - String (karaktere)
  - Numra (integer, float, etj)
- Tipi i variablës përcaktohet nga konteksti i përdorimit
- Variablat mund të definoohen brenda dokumentit, ose nëpërmjet web formave

DALJET (SHTYPJET) NË PHP

○ Nöpërmjet **echo**

- Shembull:

```
<?php  
echo "Përshëndetje";  
?>
```

○ Nöpërmjet **print**

- Shembull:

```
<?php  
print "Përshëndetje";  
?>
```


SHEMBULL - PËRDORIMI I VARIABLAVE

```
<html>
<head>
  <title>First PHP program</title>
</head>
<body>
<h1>Demonstrimi i përdorimit të variablave</h1>
<?php
  $username="JU";
  echo "A jeni $username i zoti i shtëpisë?";
?>
</body>
</html>
```


SHEMBULL- PËRDORIMI I VARIABLAVE [2]

```
<?php
```

```
    $RMIT = 1887;
```

```
    $Australia = 1901;
```

```
    $diff = $Australia - $RMIT;
```

```
    echo "RMIT is ";
```

```
    echo $diff;
```

```
    echo " years older than modern Australia!\n";
```

```
?>
```


OPERATORËT

- PHP ka mbështetje për të gjitha llojet e operatorëve
- Operatorët përdoren për të manipuluar dhe për shkakë të variablave.
- Egzistojn disa lloje të operatorëve:
  - Aritmetik
  - Operatorët logjik (!, &&, ||, and, or)
  - String (.)
  - Barazija dhe relacionet

OPERATORËT ARITMETIK

- Operatorët aritmetik bazik: (+) (-) (/) (*)
- Gjithashtu është edhe %
- Operatorët shkurtore : +=, -=, *=, /=

`$a = $a + 1;`

është e njëjtë me:

`$a += 1;`

OPERATORËT RELACIONAR

- I përdorim këta për krahasimin e variablave
- Operatori i barazisë është **==**
- Për të krahasuar dy vlera:
if (a==b)...
- Për tja bashkangjitur vlerën e një variable në tjetrën
përdorim **=**
a=b
- Për të krahasuar nëse dy gjëra kanë vlerën e njëjtë
dhe janë të tipit të njëjtë, përdorim **===**
if (\$a === \$b) ...

OPERATORËT PËR KRAHASIM

- PHP gjithashtu mbështet operatorët për krahasim:

!= jo e barabart

> më e madhe

< më e vogël

>= më e madhe ose e barabart

<= më e vogël ose e barabart

STRINGJET

- Bashkimi i stringjeve bëhet me pikë (.)
- Shembull:

```
echo "RMIT is ".$diff.  
    " years older than modern  
    Australia!\n";
```


KOMENTET NË PHP

- Egzistojnë dy mënira të komenteve:

1. `//` koment me një reshtë

2. `/*` bllok koment.... `*/`

KRIJIMI I STRING VARIABLEVE

- Nga shembulli:

```
<?php
```

```
    $username="JU";
```

```
    echo "A jeni $username i zoti i shtëpisë?";
```

```
?>
```

- Krijohet variabla: **\$username**
- I ndahet vlera: **"JU"**
- Vlera string duhet të vendosen brënda thojzave

KRIJIMI I STRING VARIABLEVE [2]

- Për krijimin e stringjeve multi-line, PHP ofron mekanizëm të veçant
  - **<<<HERE dhe mbaron me HERE;**
- Shembull:
`$verse=<<<HERE`
Ky është string nga
më shumë reshta
`HERE;`

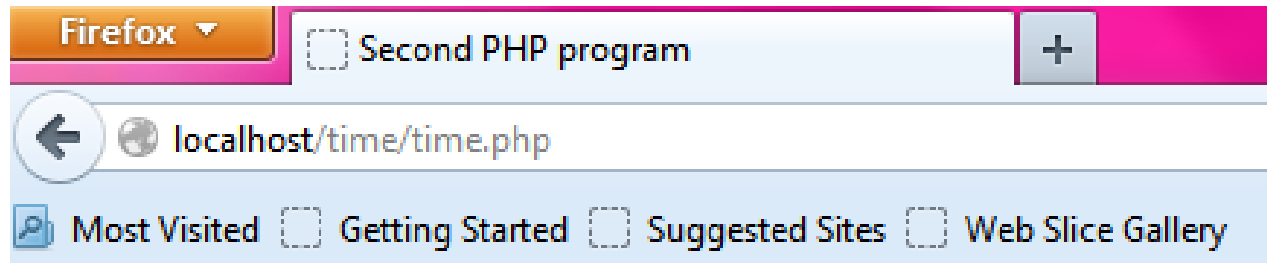

SHEMBULL (TIMES.PHP)

```
<html>
<head>
<title>Second PHP program</title>
</head>
<body>
  <?php
    echo "<h1>Times</h1>";
    echo "<p>The time here is ";
    echo date("g:i a");
    echo "</p>\n";
  ?>
</body>
</html>
```


REZULTATI

Times

The time here is 9:42 am

TË PUNUARIT ME VLERA NUMERIKE

```
<html>
<head>
<title> Tre plus pesë</title>
</head>
<body>
<h1> Tre plus pesë </h1>
  <?php
    $x=3;
    $y=5;
    echo "$x+$y=";
    echo $x+$y;
  ?>
</body>
</html>
```


SHËNIM PËR SHEMBULLIN MË LARTË

- Edhe pse variablat gjenden brenda thojzave, nuk do të shtypet emri i variablës por vlera e saj

- Shembull:

echo "\$x+\$y=";

Rezultati:

3+5=

- Operacionet aritmetike kryhen në qoftëse shënohen pa thojza

- Shembull:

echo \$x+\$y;

Rezultati: 8

LIDHJA E PHP ME HTML FORMËN

- Përdorimi i parë real për PHP me HTML do ta tregoj në shembullin në vazhdim
- Për ta egzekutuar shembullin përdorim makinën kërkuese (Mozilla Firefox).

KODI PËR HTML (FORMA.HTML)

```
<html>
```

```
  < body>
```

```
    < form action="welcome.php" method="post">
```

```
      Name: <input type="text" name="fname">
```

```
<br />
```

```
      Age: <input type="text" name="age">
```

```
      < input type="submit">
```

```
    < /form>
```

```
  < /body>
```

```
< /html>
```


Firefox ▾

Second PHP program × http

← localhost/forma/forma.html

🔍 Most Visited Getting Started Suggested Sites Web Sli

Name:

Age:

PHP SKRIPTA (WELCOME.PHP)

```
<html>
```

```
< body>
```

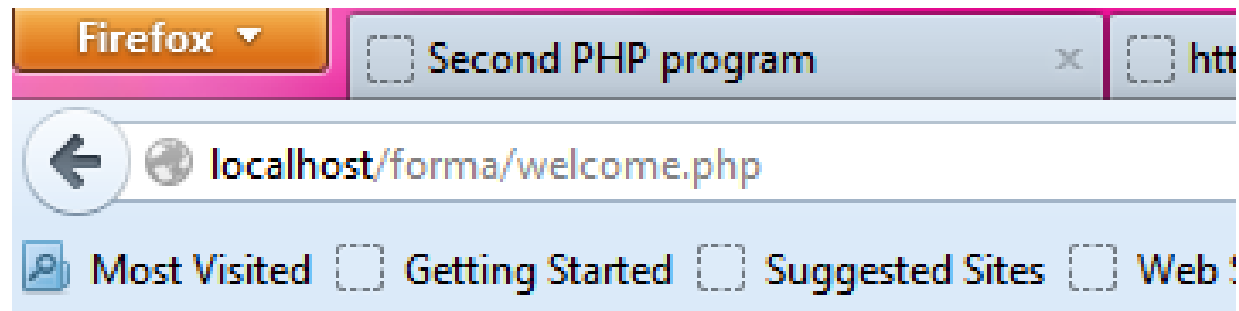
```
Welcome <?php echo $_POST["fname"]; ?>!<br>
```

```
You are <?php echo $_POST["age"]; ?> years old.
```

```
< /body>
```

```
< /html>
```


Welcome test!

You are 12 years old.

FALEMINDERIT!

